

GEOGRAFIA URBANA

**GUIA DOCENT
CURS 2013-14**

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Geografia urbana
Codi	101578
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Segon curs, segon semestre
Horari	(link a la pàgina web del centre o titulació)
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres (l'aula apareixerà als horaris)
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Francesc Muñoz Ramírez
Departament	Geografia
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-1046
Telèfon (*)	935814807
e-mail	Franc.munoz@uab.cat Garfi.munoz@gmail.com
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Francesc Muñoz Ramírez
Departament	Geografia
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-1046
Telèfon (*)	935814807
e-mail	Franc.munoz@uab.cat Garfi.munoz@gmail.com
Horari de tutories	Dilluns i dimecres de 12 a 13h i de 15 a 16h

3.- Prerequisits

No hi ha prerequisits ni coneixements obligatoris.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura és important pel que fa al currículum de primer cicle de la llicenciatura de Geografia i s'orienta vers l'explicació de l'estudi de la ciutat des de la perspectiva disciplinar de la geografia. Pel que fa als objectius formatius, els coneixements que s'imparteixen es refereixen, així doncs, a tres aspectes principals en relació amb l'espai urbà:

- Descripció, explicació i anàlisi de la morfologia urbana i de les funcions urbanes associades a partir de l'estudi de diferents moments històrics concrets amb especial atenció al moment actual.
- Explicació general de la relació entre l'anàlisi de la ciutat i l'anàlisi de les dinàmiques territorials associades al procés d'urbanització a partir del tractament d'informacions de tipus divers i referides a qüestions econòmiques, tecnològiques, polítiques, socials i culturals responsables de l'evolució urbana i territorial.
- Introducció als principals processos de canvi pel que fa a la ciutat i els espais urbans i metropolitans actuals amb especial atenció als resultats, impactes i conseqüències d'ordre divers derivades d'aquestes transformacions urbanes.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència Conèixer, comprendre i interpretar el territori (específica)

Resultats d'aprenentatge

Contestar preguntes en relació als aspectes demogràfics, polítics, econòmics i culturals que constitueixen el territori

Dominar el coneixement teòric necessari per a plantejar problemes geogràfics de forma integrada i conjuminar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.

Competència Comunicació escrita (específica).

Resultats d'aprenentatge

Explicar processos geogràfics en els quals es produeixen diferents fenòmens simultàniament. Identificar i explicar les característiques d'un paisatge, tant les actuals com les que constitueixen una herència del passat.

Plantejar problemes sobre la desigualtat, la distribució de la població, la urbanització, etc, al món.

Competència Analitzar, sintetitzar i enraonar de forma crítica (transversal).

Resultats d'aprenentatge

Utilitzar el vocabulari concret de la matèria i descriure els processos històrics contemporanis

Competència Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom (generals)

Resultats d'aprenentatge

Millora de l'autonomia per a la realització de treballs i aprofitar les sinèrgies del treball en grup.

6.- Continguts de l'assignatura

- La ciutat i l'espai urbà en la història: l'anàlisi de la morfologia urbana.
- Els mecanismes i agents en la definició del procés d'urbanització
- El procés d'urbanització I: de la ciutat medieval a la ciutat moderna.
- El procés d'urbanització II: de la ciutat moderna a la ciutat industrial.
- El procés de metropolització I: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana.
- El procés de metropolització II: de la ciutat metropolitana a la ciutat regional.
- La ciutat actual i la ciutat futura: principals problemes i reptes de la urbanització en el segle XXI.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

- Classes expositives
 - Presentació i debat de documentals i pel·lícules
 - Lectura de llibres i articles
 - Debats sobre temes bàsics de l'assignatura
 - Pràctiques i treballs
 - Ressenya i presentació d'un llibre per part dels alumnes.

TIPUS D'ACTIVITAT

ACTIVITAT

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Dirigides

Classes expositives		Coneixements bàsics i fonamentals sobre cadascun dels temes tractats
Presentació de materials audiovisuals		Reflexionar i analitzar diferents temes a partir de material didàctic

Supervisades

		documental
Preparació de treballs, debats i presentacions		Interrelació amb altres alumnes i el professor i progrés en autonomia de treball personal

Autònomes

Lectura d'articles i llibres		Romandre actualitzat en la temàtica tractada
Redacció d'una ressenya		Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi
Estudi per a la prova escrita		Sistematitzar els continguts de l'assignatura

8.- Avaluació

Evidències d'aprenentatge:

Exercici 1. Ressenya i presentació d'un dels llibres referenciats a la bibliografia o consensuat amb el professor (valoració: entre 30 i 50% de la nota final)

Exercici 2. Realització d'un treball pràctic a partir del seguiment d'informació periodística en relació a la temàtica de la assignatura (valoració: entre 10 i 30% de la nota final)

Exercici 3. Prova escrita al final del curs (valoració: entre 30 i 50% de la nota final)

Criteris d'avaluació:

- Rigor expositiu i capacitat a l'hora d'explicar els temes treballats.
- Capacitat per a posar exemples relacionats amb les lectures i materials treballats a l'assignatura.
- Iniciativa de l'alumne a l'hora de completar els materials i continguts facilitats per part del professor a partir de la seva pròpia recerca individual.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Prova escrita		Sistematitzar els conceptes de l'assignatura
Treballs i pràctiques		Estructurar i analitzar la informació
Ressenya bibliogràfica		Sintetitzar i exposar els continguts d'un aspecte transversal de l'assignatura

9- Bibliografia i enllaços web

Bibliografia bàsica (25 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La dimensió històrica de la ciutat, el fet social urbà i el procés d'urbanització:

Benevolo, Leonardo (1963). *Le origini dell'urbanistica moderna*. Bari: Laterza [trad. cast. *Orígenes del urbanismo moderno* Madrid: H. Blume; 1979].

Bonet Correa, Antonio (1995). *Las claves del urbanismo*. Barcelona: Planeta.

Borja, Jordi; Muxí, Zaida (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Cervellati, Pier Luigi (1984). *La città post-industriale*. Bologna: Il Mulino.

Chueca Goitia, Fernando (1968). *Breve historia del urbanismo*. Madrid: Alianza Editorial.

Choay, Françoise (1965). *El urbanismo. Utopías y realidades*. Barcelona: Lumen; 1970.

López de Lucio, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. València: Universitat de València; Servei de Publicacions.

Monclús, Francisco Javier (ed.) (1998). *La ciudad dispersa*. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Muñoz, Francesc (2010)) "La densidad urbana: de la ciudad de concentración al campo urbanizado". A Fuster Sobrepere, Joan (ed.) *La agenda Cerdà. Construyendo la Barcelona metropolitana* (75-114). Barcelona: Ajuntament de Barcelona/Lunwerk.

Nel·lo, Oriol; Muñoz, Francesc (2004). "El proceso de urbanización". A Romero, Joan (coord.) *Geografía Humana. Procesos, riesgos e incertidumbres en un mundo globalizado* (255-332). Barcelona: Ariel.

- El cas concret de Barcelona (ciutat i regió metropolitana):

Busquets, Joan (1992). *Barcelona. Evolución urbanística de una capital compacta*. Madrid: Mapfre.

Font, Antonio; Llop, Carles; Vilanova, Josep M. (1999). *La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Nel·lo, Oriol (2001). *Ciutat de ciutats. Reflexions sobre el procés d'urbanització a Catalunya*. Barcelona: Empúries.

Roca, Joan (coord.) (1997). *Expansió urbana i planejament a Barcelona*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona & ed. Proa.

- Tendències recents i evolució futura de la ciutat i el procés d'urbanització:

Clark, David (1996) *Urban World/Global city*. London: Routledge.

Davis, Mike (1998). *Ecology of Fear, Los Angeles and the Imagination of Disaster*. New York: Vintage Books.

Graham, Stephen; Marvin, Simon (1996) *Telematics and the city. Electronic spaces, urban places*. London: Routledge.

Hannigan, John (1998) *Fantasy city. Pleasure and profit in the postmodern metropolis*. London: Routledge.

Lehrer, Ute Angelika (1994) "Images of the periphery". A *Environment and Planning D: Society and Space*. vol.12 (187-205).

Muñoz, Francesc (2008) *Urbanización: paisajes comunes, lugares globales*. Barcelona: Gustau Gili.

Muñoz, Francesc (2010) *Local, local! La ciutat que ve*. Catàleg de l'exposició Commemorativa dels 30 Anys d'Ajuntaments Democràtics. Barcelona: Diputació de Barcelona / CCCB.

Smith, Neil (1996) *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city*. London: Routledge.

Urry, John (1996) *The Tourist Gaze. Leisure and Travel in Contemporary societies*. (1st de. 1990). London: SAGE.

Zukin, Sharon (1998) "Diversity and standardisation in spaces of consumption". A *Urban Studies*, 35 (825-839).

Zukin, Sharon (1991) *Landscapes of Power. From Detroit to Disney World*. Los Angeles: University of California Press.

Bibliografia ampliada (10 títols classificats en tres temàtiques generals)

- La ciutat des de l'anàlisi i el disseny de l'espai públic:

Carrera, Judit (dir.2010) *En favor del espacio público. 10 años del Premio Europeo del Espacio Público Urbano*. Barcelona: Actar.

Zukin, Sharon (1998) "Politics and aesthetics of public space: the American model". A *Real City, Ideal City. Meaning and Function in the Modern Urban Space*. Barcelona: CCCB.

- La ciutat des de l'urbanisme i la planificació territorial:

Esteban, Juli (1980). *Elements d'ordenació urbana*. Barcelona: La Gaya Ciència (Pub. del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya) [edició de 1998, revisada: *Elementos de ordenación urbana* Barcelona: ed. Universitat Politècnica de Catalunya].

Indovina, Francesco (ed.) (1993). *La città occasionale. Firenze, Napoli, Torino, Venezia* Milano: Franco Angeli.

Muñoz, Francesc (ed. 2011) *Estratègies cap a la ciutat de baixa densitat*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Newman, Peter; Thornley, Andy (1996) *Urban planning in Europe. International competition, national systems and planning projects*. London: Routledge.

- La ciutat des dels estudis urbans (arquitectura, sociologia, ecologia):

Crilley, Darrel (1993) "Architecture as advertising: constructing the image of redevelopment". A Kearns, Gerry; Philo, Chris (eds.) *Selling places: the city as cultural capital, past and present (231-252)*. Oxford: Pergamon Press.

Galdensonas, Mario (1996) "L'arquitectura d'exurbia". A *Presente y futuros. Arquitectura en las ciudades*. XIX Congreso de la Unión Internacional de Arquitectos, UIA (34-39). Barcelona: Col·legi d'Arquitectes/Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, CCCB.

Martinotti, Guido (1993). *Metropoli. La nuova morfologia sociale della città* Bologna: Il Mulino.

Masjuan, Eduard (2000). *La ecología humana en el anarquismo español. Urbanismo orgánico o ecológico, neomalthusianismo y naturismo social*. Barcelona: Icaria.

Enllaços web

Escripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales
<http://www.ub.es/geocrit/nova.htm>

Any Cerdà
<http://www.anycerdà.org>

European Prize for Urban Public Space
<http://www.publicspace.org>

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona
<http://www.iernb.uab.cat>

Institut d'Estudis Territorials

<http://www.ietcat.org>

Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.cat/ptop>

Observatori del Paisatge de Catalunya

<http://www.catpaisatge.net>

European Spatial Planning Observation Network

<http://www.espon.lu>

Eurocities

<http://www.eurocities.org>

Euricur. European Institute for Comparative Urban Research

<http://www.euricur.nl>

DATAR

[http:// www.datar.gouv.fr](http://www.datar.gouv.fr)

Metropolis

<http://www.metropolis.org>

Worldwatch Institute

<http://www.worldwatch.org>